

Slovenski dom

štev. 248

V Ljubljani, v četrtek, 29. oktobra 1936

Leto 1.

10 držav bo priznalo vlado v Burgosu, takoj ko pade Madrid

London, 29. oktobra. o. Kljub zanikanjem, ki baje prihajajo iz Lizbone, so v Londonu že prepričani, da je portugalska vlada uradno priznala vlado generala Franca v Burgosu, in da so potrdilo o tem dejanju poslali že v London. Za to govori tudi grožnja, ki jo je portugalska vlada poslala odboru za nevtralnost, da bo iz njega izstopila, če ne bodo spoštovali poslovnega reda, kakor so sklenili v začetku. Portugalska spomenica ostro ugovarja proti temu, da so dali na spored seje pritožbe sovjetske Rusije in madridske vlade, ne da bi se prej prepričali, če so resnične. Če se bo to nadaljevalo, bo Portugalska izstopila.

Londonski politični ljudje so prepričani, da dela Portugalska to v sporazumu z Nemčijo in Italijo, ki bi tudi izstopili, če bi sovjetska Rusija hotela dobiti svobodo v oboroževanju madridske in katalonske vlade.

Po vestih iz Ramo so tam z velikim zadovoljstvom sprejeli poročilo, da je Portugalska priznala vlado generala Franca.

Se kaže, kakor to so pa vesti, ki jih širi agencija United Press. Po teh vestih bosta Italija in Nemčija priznali nacionalistično vlado takoj, ko pade Madrid. Isto bodo naredile tudi vse južno ameriške latinske republike — sedem po šte-

vilu. Ta poročila so vzbudila veliko ogorčenje v sovjetskih krogih, ki pravijo, da bo treba vse države, ki priznajo desničarsko vlado v Spaniji — smatrati za odkrite nasprotnike.

Nacionalisti v madridskih predmestjih

Burgos, 28. oktobra. General Molla je sporočil štabu nacionalističnih čet, da je danes s svojimi tanki že zasedel madridsko letališče Getafe. General Varela pa je sporočil, da je na cesti iz Tolosa napredoval zopet za 10 km proti Madridu.

Po zadnjih vestih kaže, da se je v teku popoldneva razvnela najhujša borba med nacionalnimi in marksističnimi silami na zapadnem in južnem bojišču. To je zadnji poskus madridske vlade, da se nekaj časa vzdrži v mestu, da lahko v tem času odpelje iz mesta vse vrednosti španske prestolnice. Po generalni bitki bržkone milicijski ne bodo nudili nobenega odpora več in bodo nacionalistične čete skušale previdno zasesti ulice za ulico. Nevarnost, da sprejmejo anarhisti in komunisti borbo tudi na madridskih ulicah, narekuje največjo previdnost voditeljem nacionalnih čet, ki se hočejo izogniti nepotrebnemu veli-

kemu prelivanju krvi in ki hočejo obvarovati najvažnejše zgradbe v Madridu prevelike škode.

Moskva na delu

Berlin, 29. okt. o. Odkar se je položaj v Spaniji zaostрил, se je ne le rusko javno mnenje, marveč predvsem ruska vojska in vojna industrija usmerila v iskanje poti, kako bi se dalo podpreti rdečo vlado v Madridu. Iz Rusije odhajajo neprestano ogromni tovori orožja, streliva in avijonov. Leningrajske tovarne delajo noč in dan. Proga med Leningradom in Odeso je rezervirana za tovorni promet, osebni vlaki vozijo z velikimi zamudami. Luka v Odesi je zaprta za izletniške parnike, bodisi domače, bodisi inozemske. Tuji potniki ne smejo niti za trenutek na obalo. Vse to zaradi municije, ki jo noč in dan vozijo v pristanišča v Črnem morju in jo z ladjami odpravljajo dalje v Spanijo. Sovjetski delavci so na pritisk moskovske vlade zbrali baje 47 milijonov rubljev za španske rdečkarje.

Madrid, 28. oktobra AA. Predsednik vlade Largo Caballero je predložil vladi v odobritev dekret o mobilizaciji vseh letnikov od 20. do 45 let. Ministrski svet je dekret odobril. Na isti seji so sklenili militarizirati vse telefonske uradnike in namestnike.

Izjave dr. Stojadinovića

Bukarešta, 29. oktobra. V zvezi s praškimi vladarskimi razgovori prinaša včerajšnji »Adeverul« poseben številko, posvečeno državam MZ, njihovim vladarjem in njihovi kulturi. Med drugim prinaša tudi izjavo predsednika naše vlade dr. Stojadinovića, ki je povedal naslednje:

V svojih stikih z inozemstvom hodi jugoslovanska kraljevska vlada po poti, po kateri se je tudi doslej ravnila. Iz vsega srca želim, ohraniti svoji zunanji politiki njeno mirno in objektivno smer. Prvo načelo naše zunanje politike je ohranitev najpripraviših stikov z našimi zavezniki in najboljših stikov s sosedi. Temu cilju so posvečeni vsi napor vlade, ki ji imam čast predsedovati. To svoje stališče dokazuje jugoslovanska vlada vsak dan z vsem svojim delovanjem, zlasti na političnem in gospodarskem področju. Organizacija mira je eden izmed glavnih in najpomembnejših ciljev naše zunanje politike. V ta namen smo pripravili položiti tudi največje žrtve. Na vseh sestankih Male antante in Balkanske zveze, kakor tudi v vseh svojih stikih z ostalimi svojimi prijatelji, in celo v odnosih s svojimi sosedi, je stala kraljevska vlada vse, kar je mogla, da sodeluje pri akciji za ohranitev svetovnega mira. V svoji zunanji politiki pozdravlja kraljevina Jugoslavija vsako dobrohotno inicijativo in iskreno delovanje. Vsa naša zgodovina priča, da smo v preteklosti vedno sprejeli vsako kretanje prijateljstva in dobre volje in da smo na enak način odgovarjali. Čeprav smatram sedanji mednarodni položaj, kakor vsi drugi voditelji zunanje politike za kompleksiran in negotov, sem vendarle popolnoma optimistično navdihnut in vidim v bodočnosti le dobre možnosti.

Romunski kralj v Pragi

Praga, 29. oktobra. AA.ČTK poroča: Kralj Karol III. je sprejel v avdienci takoj po prihodu na Hradčane predsednika češkoslovaške vlade dr. Milana Hodžo. Ob istem času sta romunski zunanji minister Antonescu in g. Krofta imela razgovor. Malo pred 11. uro sta kralj Karol in prezident dr. Beneš krenila v poslopje praške občine, kjer ju je sprejel in pozdravil praški primator. Kralj Karol in dr. Beneš sta položila venca na grob neznanega junaka. Velikanska množica ljudi je prirejala kralju Karolu in prezidentu Benešu frentistične manifestacije.

Opoldne sta kralj Karol in prezident dr. Beneš prisostvovala na trgu pred poslopjem parlamenta reviji čet praške garnizije.

Francoski proračun - 74 milijard frankov

Pariz, 28. oktobra. AA. Havas: Včerajšnja seja vlade je bila večinoma posvečena razpravi o mednarodnem položaju. Govorilo se je o konferenci v Londonu, o stališču Belgije in o španskih zadevah. Poudarjalo se je po seji, da ostaja vlada v vseh teh vprašanjih pri stališču, ki ga je zavzela meseca avgusta.

Zunanji minister je podal poročilo, ki je trajalo celo uro. Za njim je vojni minister Daladier poročal o korakih, ki jih je podvzel za nacionalizacijo tovarn orožja v Mulhouseu in tovarn podjetja Brant.

Finančni minister Vincent Auriol je sporočil, da bodo izdatki znašali v proračunu 42,25 milijard frankov, proračunski primanjkljaj pa bo znašal eno in pol milijardo frankov. Izdatki za posebna vojna utrjevanja so v proračunu navedeni z zneskom 4,7 milijard frankov. Izdatki za oboroževanje v zraku in na morju niso navedeni v tem znesku, ampak imajo posebno proračunska poglavja. Govori se, da bo vlada zahtevala nove kredite za utrditve severne meje. Vojni minister Daladier bo te dni obiskal severno mejo v spremstvu šefa generalnega štaba. Po tem potovanju se bo govorilo o novih izdatkih za utrjevanje na severu. Ministrski svet se bo sestel v četrtek, da obravnava o raznih važnih vprašanjih.

Paul Valery, eden največjih sodobnih francoskih pesnikov, je došel v Varšavo, kjer bo imel dve predavanja.

Vesti 29. oktobra

Lokarna konferenca začenja spet stopati v ospredje zanimanja po berlinskih razgovorih med Nemčijo in Italijo. Na konferenco bi rada prišla tudi Poljska.

Francija in Anglija sta tesno povezani, tako da si ni mogoče misliti propada ene velesile brez propada druge. To je povedal včeraj angleški vojni minister Duff Cooper.

Severne države hočejo živeti svoje življenje v miru in slogi, pa naj pride v Evropi do česar hoče. To je njihova volja in potreba. Tak je bil smisel govora, ki ga je na tako zvanem Dnevu severne Evrope imel angleški zunanji minister Sandler.

Rojstni dan predsednika Roosevelta so praznovali včeraj hkratu z dnevom ameriške mornarice. Roosevelt je poslal mornariškemu ministru voščilno pismo, kjer pravi, da živi Amerika z vsem svetom v miru.

Kapitana »Queen Mary« Brittena je tik pred odhodom orjaškega parnika iz Londona včeraj ob 9 zadel kap. Poveljstvo je moral prevzeti drug pomorski častnik.

Obisku dr. Stojadinovića v Ankari pripisujejo velik politični pomen tudi madžarski listi.

Ruski protest v Tokiju zaradi zadnjih napadov mandžurskih oddelkov na rusko ozemlje bo vložil po navodilih iz Moskve tokijski poslanik Jurenjev.

S ponovnim utrjevanjem severne meje namerava prirediti francosko vojno ministristvo zaradi spremembe v belgijski zunanji politiki. V ta namen je odpotoval načelnik generalnega štaba Gamelin z vojnimi ministrom Daladierjem na severno mejo.

Posodo s češko prstjo izpred Slavkova, kjer je Napoleon zmagal v bitki treh cesarjev, je izročil včeraj češkoslovaški poslanik v Parizu dr. Osuski upravniku pariškega Invalidskega doma, kjer je Napoleon pokopan.

Mednarodni Rdeči križ je dosegel z baskovsko vlado v Bilbau sporazum o izročitvi talcev, ki so jih Baski imeli.

Razprava proti komunističnim zarotnikom se je pričela v bolgarskem Čustendilu.

Odbor za nevmešavanje se sestane danes dopoldne na zahtevo italijanskega zastopnika, ki zahteva preiskavo o kršitvah pakta, katere je zagrešila sovjetska vlada.

Katalonski prosvetni minister Ventura Gasol se je mudil 24 ur v Zenevi. Na poti tja se je baje sestel tudi s predsednikom francoske vlade Leonom Blumom.

Trgovska pogajanja med Italijo in Madžarsko se prične jutri v Rimu, da uredi razmere med obema državama, ki jih je izzvalo razvrednotenje italijanske lire.

Italijanski vojaško delegacijo na Poljskem, katero vodi gen. Coselechi, je sprejel včeraj vrhovni poveljnik poljske vojske general Rydz Smigly.

Predsednika Zveze bivših nemških vojakov vojskoda Sachsen-Koburg Gotha je sprejel včeraj v avdienci angleški kralj Edvard VIII.

Nemški poslanik v Rimu von Hassel je dobil največje italijansko odlikovanje, veliki križ sv. Mavricija in Lazarja. Lastniki tega reda postanejo kraljevi bratanci in so kot taki člani italijanske kraljevske rodbine.

Sestanek držav rimskega sporazuma bo 11. in 12. novembra na Dunaju.

Angleške čete v Palestini se že vračajo v Egipt in v Evropo, in sicer zlasti tiste, ki so jih pred kratkim poslali v Palestino.

Osebe nemškega poslanstva v Parizu bodo povečali na štirikratno sedanje stanje. Docela bodo preuredili zlasti tiskovni oddelek, na splošno pa vso diplomatsko službo. To je začel novi poslanik v Londonu von Ribbentrop.

Izlet v Moskvo priredi za svoje člane francoska ljudska fronta.

Pet zakonov o preureditvi belgijske vojske je predložil predsedstvu belgijske zbornice minister za vojsko.

Bivši nemški cesar Viljem ne seka več drv, iz česar sklepajo, da je bolan, ali pa že star, saj bo prihodnjega februarja imel 70 let.

Kralj linoleja angleški lord Ashton, ki je umrl pred šestimi leti, je zapustil, kakor so zdaj ugotovili, vsega skupaj kakih 10 milijonov funtov premoženja.

Nov svetovni rekord v hrbtnem plavanju za ženske je postavila nizozemska plavalka Senff.

Komunistična propaganda se širi v USA, kakor kaže včerajšnji govor predsednika ameriške pomorske zveze Hubarda. Ta je trdil, da je v Ameriki 1500 komunističnih central in da se v komunističnem duhu vzgaja tri milijone ameriških otrok.

Novi nemiri na varšavski univerzi so se začeli. Naperjeni so proti Judom.

Nenapadalni pakt med Nemčijo in Francijo baje ponuja Franciji Nemčija. Pri tem jo podpira tudi Italija, seveda če so vesti evropskega časopisa resnične.

Prepoved o nošnji uniform pripravlja v kratkem angleška vlada.

Portugalska je izstopila iz odbora za nevtralnost. V tem smislu je portugalski zunanji minister Monteiro poslal spomenico predsedstvu odbora.

20 novih primerov o kršenju nevtralnosti navaja v svoji spomenici nevtralitnemu odboru italijanski poslanik v Londonu Dino Grandi.

Italijanski listi so začeli navdušeno pisati

Za sporazum med Italijo in Jugoslavijo

Rim, 29. okt. o. Za 15. obletnico fašistovskega pohoda na Rim so italijanski listi prinesli naravnost senzacionalne članke glede težnji, katere trenutno zastopa italijanska politika. Iz člankov, ki jih prinašajo uradna in napoluradna glasila italijanske vlade in italijanskega fašizma, je odkrito videti, da se Italiji zdaj zdi najvažnejše zunanje politično vprašanje sporazum med državami, ki so članice rimskega bloka in med državami MZ.

Povod za to nenadno navdušenje italijanskega časopisa in italijanskih uradnih krogov za sodelovanje z MZ in predvsem z Jugoslavijo, je dal znani govor češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Krofta.

Včerajšnji italijanski listi odkrito zagovarjajo čim tesnejše in čim stvarnejše sodelovanje z Jugoslavijo ter napovedujejo zaradi tega ne samo gospodarski, marveč tudi politični sporazum med Italijo in Jugoslavijo. Na sestanku držav rimskega sporazuma, ki bo 12. in 13. novembra na Dunaju, bo najbrž prišlo do odločilnega poskusa, ki bi pripravil Jugoslavijo in njene zaveznike do sodelovanja z Italijo, Madžarsko in Avstrijo. Italijanski listi poudarjajo, da Italija in Jugoslavija ne moreta in ne smeata pustiti nobeni sili, da bi kralila vodo v Jadranskem morju. Zato morata z Albanijo vred stati na straži Jadrana. Jadrani je danes morje, ki obe državi veže, ne pa loči. Listi hvalijo lojalno jugoslovansko vedenje v času sankcij in pravijo, da novi Italiji ni treba širjenja na Jadranu in čez Jadran, marveč v Afriki.

Tržaški »Piccolo«, ki je znan po svojem neprijaznem stališču do Jugoslavije in do naše manj-

šine v Primorju, pravi, da je italijansko in jugoslovansko duševno razpoloženje že tako zrelo, da je mogoče do dna pregledati položaj in uresničiti Mussolinijevo željo, ki je že od začetka hotel odstraniti vse »jadranske lokalizme«. Navaja Mussolinijeve besede 6. oktobra 1934 v Milanu, ko je Mussolini ponudil Jugoslaviji sporazum, ker so za tak sporazum stvarni razlogi. Obe državi sta ves čas sodelovali na gospodarskem področju, zdaj pa je čas, da se sodelovanje prenese tudi na politično področje. Kajli, tako piše ta list, je veliko važnih in odločilnih razlogov tudi za politični sporazum med Italijo in Jugoslavijo. Zdaj se ustvarja nova Evropa, kdor pogreši zdaj, je pogreši za zmeraj.

Jugoslaviji ni treba, da bi pošiljala poglede v države, ki stoji na robu boljševiškega propada in ki napadajo dinastično tradicijo ter s tem politizirajo človeštvo v najstrašnejšo socialno krizo. Zato je za Italijo in Jugoslavijo nujno, da ustvarita med seboj trajni mir.

Kar se tiče našega ljudstva v Julijski Benečiji, pravi tržaški list, da Slovenci in Hrvatje lahko svobodno vse publikacije, kar je dokaz za širokogrudnost fašistovske vlade, odkar so se italijansko-jugoslovanski odnosi izboljšali. Razmerje med obema državama so zmeraj zastrupljali samo emigranti.

Iz tega pisanja se vidi, da hoče Italija na vsak način doseči sporazum med seboj in med podonavskimi državami, zlasti med Jugoslavijo, sporazum, ki je edino umesten in potreben.

Minister dr. Miha Krek o volitvah:

Dr. Korošec - edini voditelj slovenskega naroda

Ljubljana, 29. okt.

Belgrajska izdaja »Pravde« z dne 27. t. m. prinaša izjavo ministra g. dr. Mihe Kreka, ki jo je dal z ozirom na nedeljske občinske volitve v ponedeljek ljubljanskemu dopisniku »Pravde«. V tej izjavi je gospod minister dejal:

»Mislim da moremo biti z rezultatom občinskih volitev v dravski banovini vsi zadovoljni. — Včeraj je preko 87% vseh občin v banovini glasovalo za JRZ. Ker je pri prej izvršenih občinskih volitvah dobila JRZ v svoje roke okrog 89% vseh občin, pomeni, da ima JRZ v dravski banovini preko 87% vseh občin.

Karakteristično je, da je JRZ dobila poleg kmečkih občin tudi večino mest in trgov, kakor tudi industrijskih centrov. To pomeni, da so za JRZ glasovali vsi stanovi in sloji naroda.

Opozicija je skoraj povsod nastopila vzajemno. Na istih listih so se vezali pristaši JNS, t. j. pristaši dr. Kramerja in Puclja, radičevci, socialisti in komunisti.

To vezanje obstoječih skupin proti JRZ je šlo tako daleč, da so se vidni politiki Jugoslovanske nacionalne stranke in drugih skupin, kakor tudi pristaši takozvane integralne jugoslovanske ideologije vezali z Nemci in podpirali Nemce proti našemu nacionalnemu elementu!

Kar se tiče mačkoveškega gibanja v slovenskih krajih, se je pokazalo, da ima ta pokret nekoliko penetracije v obmejnih okrajih Brežice in Črnomelj in da so Mačkovi eksponenti popolnoma propadli v okrajih Novo mesto, Smarje, Dolnja Lendava, Murska Sobota in Krško, ker so ti okrajji kompaktno glasovali za JRZ. V ostalih okrajih Slovenije o mačkoveškem gibanju ni niti govora. Omenjeni okrajji so važni zaradi tega, ker je še

pred enim letom kazalo, da mačkoveci v vseh teh okrajih računajo na popoln uspeh svoje agitacije.

Nedeljske volitve so zopet potrdile, da uživa dr. Korošec neomejeno zaupanje med narodom in da je on nesporno politični in kulturni vodja slovenskega naroda, ker so se volitve vršile pod geslom: za politiko dr. Korošca ali proti njej.

Mussolinijeva poslanica italijanskemu narodu

Rim, 29. okt. o. Včeraj je vsa Italija svečano proslavila petnajsto obletnico fašističnega zavzetja Rima in začetka fašistovske države. Proslava je bila zlasti slovesna v Rimu, kjer je dopoldne Mussolini odlikoval padle vojake in fašiste v abesinski vojni. Odlikovanja zanje so prejeli njihove vdove in matere. Zvečer pa je bila velika ljudska slovesnost na trgu Venecia v Rimu, ker so se zbrale fašistovske organizacije z zastavami iz vse Italije ter invalidi iz pohoda na Rim. Pred silno množico je imel vodja italijanskega naroda govor, v katerem je rekel tudi tole:

»Tovariši! Ta dan je sijalen v Rimu in v vsej Italiji. Posvečeni smo svetlični črni sraj, ki so padle za afrikanke vojne, da bi dale Italiji njeno cesarsvo. Danes so se povsod po državi začela ali končala velika javna dela, da bodo tudi bodoča pokolenja videla, kaj je Italija delala. Plodno je bilo 14. leto pohoda na Rim, prvo leto fašistovskega imperija. Nič manj plodno pa ne bo 15. leto, ker je to naša želja. Italijanski narod je na nogah danes, kakor zmeraj, da tudi z zadnjo kapljjo krvi brani zmago in svoj imperij.«

JNS župan pred sodniki

Eden izmed mnogih primerov „vzornega“ županovanja

Maribor, 28. okt.

Pred okrožnim sodiščem v Mariboru se je vršila zanimiva razprava, ki je na nazoren način pokazala sliko gospodarstva po naših občinah za časa režima proslule JNS. Na zatožni klopi je sedel bivši župan občine Rače pri Mariboru, 51 letni posestnik Ivan Kirbiš iz Prepol ter se zagovarjal zaradi prestopka zoper imovino Obtožnica mu očita, da je kot župan občine Rače — tedaj kot državni uslužbenec — porabil denar, ki mu je bil poverjen po službi in sicer znesek 4000 din, ki mu ga je izplačal dr. Janko Kovačec na račun lovnine dne 9. junija 1934, a ga je osumiljenec izročil občinski blagajni šele decembra 1935, in znesek 500 din, ki ga je sprejel meseca septembra z občinske blagajne za nabavo postelje za nočnega čuvaja, pa ga je vrnil občinski blagajni šele meseca februarja 1936.

Omenjene stvari je odkril revizor banske uprave, ki je izvršil dne 8. februarja 1936 revizijo uradnega poslovanja občine Rače. Ugotovil je, da je obtožbenec prejel dne 9. junija 1934 od dr. Janka Kovačeca na račun lovnine 4000 din, izročil ga je pa občinski blagajni šele meseca decembra 1935 in sicer najprej 10. decembra 2000, ostalih 2000 pa dva dni pozneje. Revizor je tudi ugotovil, da je Kirbiš prejel iz občinske blagajne meseca septembra 1935 znesek 500 din, da bo nabavil posteljo za občinske nočne stražarje. Postelje pa ni nabavil do revizije, niti ni še do tedaj vrnil zneska v občinsko blagajno, temveč je storil to šele po reviziji.

Osumiljenec zanika krivdo. Priznava, da je prejel omenjeni znesek od dr. Kovačeca, vendar šele koncem leta 1934, ta znesek pa da je uporabil za občinske uboge in ga potem leta 1935 obračunal z občinskim blagajnikom Domanjkom. Občina da mu je takrat dolgovala več kakor 4000 dinarjev. Kar se pa tiče zneska 500, se osumiljenec zagovarja, da je naročil občinskemu tajniku Kerinu, naj skuša dobiti primerno posteljo, a je ni našel, zaradi česar so se končno odločili, da postelje ne bodo nabavili. Ker je pa še vedno upal, da se bo dobila priložnost za nabavo take postelje, tega denarja ni vrnil.

Izgovori obtoženca pa so jalovi. Po pričevanju dr. Kovačeca in po potrdilu, ki ga je predložil, je razvidno, da je osumiljenec prejel znesek 4000 din dne 9. junija 1934. Tudi izgovor, da mu je takrat občina dolgovala 4000 din, je izmišljen, saj je osumiljenec izjavil Klasincu Francu, da ima neko protiterjatev napram dr. Kovačecu in da bo z njim obračunal kar pa ni bilo res. Tudi je izmišljeno, da bi bil ta znesek uporabljen za občinske uboge, saj ga potem gotovo ne bi izročal občinski blagajni. Brez dvoma je, da ga je uporabil zase ter ga potem, ko je prišel v stisko, zopet vrnil. Prav tako ni bil upravičen, da bi zadrževal nad 4 mesec denar, ki ga je dobil iz občinske blagajne za nabavo postelje. Očitno je tudi ta znesek porabil za sebe in bi ga bil zadrževal še nadalje, če mu revizor ne bi prišel na sled.

Sodišče je Kirbiša obsodilo na mesec dni zapora, pogojno za dobro enega leta.

Zagonetna smrt starke na meji

Cerkljica, 27. oktobra.

Takoj po vojni in vsa leta do sedaj cvete v naših obmejnih krajih tihočestje. V prvih povojnih letih so gonili preko javornika kar cele črede konj in druge živine in nemalokdo je zabogalet na račun tihočestja. V zadnjih letih, ko pa je ta posel postal nevarnejši, pa se je število tihočestev zmanjšalo in tudi blago, ki ga nosijo »ha čez« precej izpremenilo. Se jih je nekaj poskušilo pred nekaj leti prepeljati v Italijo konje, a ti sedaj premlajšo svojo usodo v italijanskih zaporih ali pa počivajo na poslojinskem pokopališču.

Toda zdi se, da te ljudi prime nekaka strast in ne morejo opustiti tega, kako nevarnega posla. V dežju ali snegu gredo — za zaslužkom. Mar-

sikdo je že izgubil uho ali nos, ko mu je odmrznil, marsikdo se je navlekel revmatizma in drugih boleznih. Toda gredo, kajti kruh je trd.

V nedeljo, 25. oktobra so italijanski finančni stražniki patrulirali kakih 300 m od Zelš. Za nekim grmom so opazili ležečega človeka, ki se na njihov poziv ni odzval. Pristopili so in videli pred seboj ležečo starjšo žensko — mrtvo. Poleg nje je ležal zavitek mesa, ki je, kakor ona, že precej dišal. Preiskali so jo, toda na začudenje niso pri njej dobili nikake legitimacije, dasi jo ima ali vsaj mora imeti vsak, ki hodi v Postojno. V ustih je imela 3 zlate zobe. Obledela je bila že slaba, strgana, kajti ženska je tu ležala že najmanj 20 dni in je brzkone zmrznila hste dni, ko so divjali tu silni snežni viharji.

Mladi poročni par izginil v Italiji

Maribor, 28. oktobra.

Veliko pozornost vzbuja v Mariboru skrivnostna usoda mladega para, ki se je pred 14 dnevi podal na poročno potovanje v Italijo, sedaj pa ni za njim prav nobenega sledu. V Mariboru sta se poročila Darinka Simončič, hčerka upokojenega učitelja, preglednika fin. kontrole in kontrolorja mestne uprave g. Ivana Simončiča iz Maribora, in lastnik znanega ateljeja »Rio« na Rabu, fotograf Ljubo Purič. Mladi poročni par je iz Maribora odšel na ženitovanjsko potovanje v sončno Italijo. S poti sta pridno pisala staršem žene v Maribor in zadnje pismo je prispelo 12. oktobra iz Benetk. Potem pa je za obema vsak glas zamrl. Starši so pričakovali vsak dan kako sporočilo s pošto, pa ni bilo ne pisma in ne razglednice. Prav tako zaokupljeni so bili Puričevi svojci na Rabu, ki so se obrnili do

ženinih roditeljev v Maribor, če je tem kaj znane o mladim zakoncem paru. Zal je to sporočilo v Mariboru samo še povečalo zaskrbljenost, ker so se sedaj prepričali, da se je moralo mladima zakoncem nekaj pripetiti. Vrniti bi se morala že pred nekaj dnevi domov, pa ni obeh ne duha ne sluha. Zelo verjetno je, da sta prišla kje navzkriž s strogi italijanskimi predpisi glede fotografiranja. Purič je strasten fotograf ter je vzel s seboj na poročno potovanje tudi fotoaparata. Morda je slika kje na prepovedanem kraju, pa so ga Italijani s soprogo vred zaprli. V živem spominu je pri nas še nesrečen primer z ljubljanskim inženjerjem g. Dedekom, ki je prišel v italijanske ječe, kjer je moral toliko časa čakati na osvoboditev. Zelo umestno bi bilo, če bi naše oblasti poizvedovale za pogrešanima parom.

Sezona za vlomilce se je pričela:

Nevaren zločinec na varnem

Kamnik, 28. oktobra.

V torek v dopoldanskih urah je bilo v Tunjicah pri Kamniku ukradeni posestniki Klajnšek Mariji 6000 Din gotovine in poleg tega 10 avstrijskih zlatnikov po 10 K ter dva zimska jopiča.

Takoj, ko je bila tatvina prijavljena, sta se podala orožniška kaplarja Langenfu in Kovačević na poizvedovanje in zasledovanje. Nekateri Tunjčani so videli dva neznanca, ki sta se potikala po vasi, vendar pa temu niso posvečali posebne pozornosti, ker pride skozi vas vedno dosti popotnikov. Ta dva pa sta bila še precej dostojno oblečena, da sta že s tem odvračala pozornost od sebe. Eden od teh je srednje postave, močno razvit in je imel lep usnjen črn športni jopič. Drugi je nekoliko manjši, lepo oblečen, zagorelega obraza; pri sebi pa je imel aktovko. Orožnika sta takoj po dobljenem opisu krenila na pot proti Cerkljam. Po opreznem zasledovanju sta prišla v Cerklje, kjer sta se oglasila pri znanem vlomilcu Betonu. Sumljivo obnašanje Betona je orožnika naredilo

še bolj pozorna ter sta pričela raziskovati po njegovem stanovanju. Pregledala sta tudi prostor pod posteljo in na vse začudenje opazila nekega močakarja, ki je bil tam skrit. Najbrž je Beton v zadnjem hipu opazil, da se bližata orožnika hiši ter svojega tovariša urno potisnil pod posteljo.

Takoj sta izvelika tička izpod postelje in izvršila preiskavo. Našla sta pri njem lep sveženj vitrihov in ponarejenih ključev, iz notranjega žepa sukničja pa sta izvelika veliko težko avstrijsko pištolo, ki je bila nabasana. Po nadaljnjem zaslišanju sta orožnika prišla na to, da imata posla z nevarnim zločincem, ki ima na vesti več tatvin. Zadnje tatvino je izvršil pri Karlu Osolinu v Skočjanu pri Lukovici.

Ta pištkeč je 32 letni Ocvirk Ivan iz Ločice. Trdovratno zanika vse svoje zločinske pohode. Vrla orožnika, ki sta zadnjič odvedla Bezovška Ivana v Gornji grad v sodne zapore, sta tudi Ocvirka dobro zvezanega privedla v Kamnik in ga vtaknila za rešetke tukajšnjega sodnega zapora, kjer mu bodo temeljito izprašali vest.

Nov most preko Mure pri Petanjcih

Dolnja Lendava, 28. okt.

Dolgoletna želja za gradbo novega mostu na Petanjcih, kjer je dosedaj v rabi le brod, ki pa nikakor ni odgovarjal več prometu, je končno postala dejstvo. Celoten proračun mostu čez Muro in njenih rokavov (stranskimi mostovi) je predviden na 3 milijone dinarjev. Prav tako bo v zvezi s novo gradnjo mostu treba zgraditi okrog en kilometer ceste, ker so dosedajni dovozniki kolniški nesposobni, da bi se na njih vršil promet do novega mostu. Dolžina novega mostu znaša čez glavno strugo 95 m in bo imel tri odprtine, torej bo imel dva oporna zidova v sredi struge. Predvidena sta še dva stranska mostova in trije manjši stranski mostovi v cestnem asfisu. Od teh treh induracijskih mostov bo imel največji 23 m dolžine, druga dva pa bosta merila v dolžini po 10 metrov. Prvi stranski most bo imel dolžino 25 m drugi pa 22 m. V tekočem proračunu je na razpolago 600.000 din, zato se z gradbo tega tako potrebnega mostu takoj začne, kakor je predvidel to g. ban dravske banovine. Okrog 15. novembra t. l. bo že razpisana tudi licitacija za ta most in tako, kakor se upa, se bo z delom pričelo še to zimo. Rešitev tega tako važnega prometnega vprašanja je postalo tako dejstvo in v splošno zadovoljstvo vsega prebivalstva to in onstran Mure. Saj je znano, da je bil brod vsekakor zelo nevarno prevozno sredstvo čez Muro, zlasti ob večjih povodnjih, ko se je promet moral tako rekoč ustaviti in počakati na odtok murske vode. Poleg tega je blizu tega kraja tudi slatinski mineralni vrelce na Petanjcih in četrt ure vstran pa že znano letovišče in obenem slatinski mineralni vrelce Slatina Radenci. Veliko letoviščarjev se je obrnilo v tem letovišču vsako leto in večkrat smo imeli priliko opazovati začudenje nad počasnim prevoz-

nim sredstvom — brodom. Sedaj pa se bo lice vse okolice ob Muri zelo spremenilo, skrajšala se bo pot proti Mariboru, kamor je najbližje skozi Petanjce in Slatino Radenci iz vsega gornjega in tudi Srednjega Prekmurja, ker je most pri Veržju nekoliko predodlajen od zveza z Mariborom. Zgradba novega mostu pa bo igrala tudi veliko vlogo v gospodarskem oziru, ker bo poenostavljena prometna zveza vseh predelov sobožskega okraja in velikega dela Slovenskih gor. Velike važnosti pa je tudi socialni moment, ker delavstvo s Prekmurjem in iz ljudomerskega okraja bo prišlo do zaslужka in tako se bo od pomoglo mnogim.

Viharji nad morjem divjajo dalje

Stockholm, 29. okt. o. Kakor poročajo obalne postaje, se je na polu od Stockholma proti Rokavskemu prelivu zaradi silnega viharja potopil večeraj popoldne švedski prekoceanski parnik »Rex«. Parnik je vozil polnike in blago v Ameriko. Parnik je bil poltovorn. Rešili se ni mogli niti en član posadke in nobeden od redkih potnikov, ki so si v tem viharju upali iti na pol. Klub temu, da je parnik dejal po radiu obupna znamenja o nevarnosti, mu vendar ni mogla priti na pomoč nobena ladja, ker je bilo morje tako razvzdano, da bi se reklo tvegati življenje, če bi kateri parnik odprljal na pomoč.

Podobna poročila o potopu večjih in manjših ladij prihajajo od vsepovsod in kaže, da je sedanjih vihar morda najhujši v zadnjih dvestih letih. Silovito škodo so trpele zlasti pokrajine ob nem-

Predsednik jugoslovanske vlade v Ankari:

Turčija pozdravlja Stojadinovića

Ankara, 29. oktobra. AA. Včeraj so v zunanjem ministristvu podpisali dogovor med Jugoslavijo in Turčijo o plovidbi, trgovini, kliringu in tujskem prometu z vso slavnostjo ob 10.30, in sicer v imenu Turčije, generalni tajnik zunanjega ministristva Numan Memmedži, v imenu Jugoslavije pa jugoslovanski poslanik v Ankari Branko Lazarevič. Slavnostnemu podpisu so prisostvovali predsednik jugoslovanske vlade dr. Stojadinović, predsednik turške vlade izmed lneni, turški zunanji minister Ruždi Aras, gospodarski minister Bajer, in visoko uradništvo zunanjega ministristva ter poročevalci listov. Pri tej priložnosti so jugoslovanske novinarje predstavili predsedniku turške vlade izmetu lneniju.

Vsi turški listi v navdušenih člankih pozdravljajo predsednika jugoslovanske vlade dr. Milana Stojadinovića in poudarjajo kako globoko prijateljstvo med obojema državama, kar znatno pomaga ohraniti mir ne samo na Balkanu, nega v vsej Evropi. Tako piše poluradni Ulus: Ugodni predsednik prijateljske in zavezniške jugoslovanske vlade se je danes dopoldne pripeljal v Ankaro. Ker potuje s predsednikom jugoslovanske vlade tudi skupina najodličnejših jugoslovanskih novinarjev, bomo imeli priložnost za novo srečanje elite obeh držav. Če je marsejska tragedija za jugoslovanski narod vir neprestane globoke bolesti, pomeni pa obenem zanj tudi neko uteho glede na njegovo zrelost in voljo po ohranitvi edinstva. Naši prijatelji gotovo niso pozabili, da je bila bolest, ki jo je takrat občutila Turčija, silno globoka, prav tolikšna, kakor je njeno preprečanje, da bo ta grenka preizkušnja služila temu, da združijo elite in množice v Jugoslaviji in da bodo sklenile svoje vrste za nacionalne ideale, ki jih družijo. Vsakdo kdor želi mir in stalnost v srednji Evropi in na Balkanskem polotoku, prav dobro ve, da tega miru in te stalnosti ni brez Jugoslavije.

Politični voditelji obeh držav so brž sprevideli,

kako globoko pojmovana je bila naloga in odgovornost, ki so prevzeli glede usode svoje domovine pa tudi glede evropskega mira. Zdrav smisel naroda je zmagal nad političnimi strastmi. Odveč bi bilo muditi se pri pomenu osebnosti, ki v kritičnem času razpolaga z močjo zedinjenja in vodstva. Takšna osebnost je dr. Stojadinović. O priliki našega nedavnega potovanja po Jugoslaviji, ko smo se srečali in razgovarjali, smo mogli spoznati, kako si je dr. Stojadinović mogel pridobiti naklonenost in zaupanje vse države. Odločnega duha in iskren, poln volje, da ohrani prestiž in moč nacionalnega dela nad vsem drugim in da se ne ustraši noben žrtve, da ga obvaruje privržen miru in zvest prijatelj Jugoslavije, talent, ki ima moč pomirjenja, dalje vidovitost, moč presoje, združena z najzanosnejšim patriotizmom — to so lastnosti, ki jih bo vsakdo, kdor se mu približa, odkril v osebnosti dr. Stojadinovića. Tisti ki ga bodo videli v Ankari, bodo ugotovili, da je ne samo državnik, temveč tudi vodja nacionalnega gibanja. Kar karakterizira prijateljstvo med Turčijo in Jugoslavijo je pacifizem v zunanji politiki in privrženost delu za blagostanje naroda in napredka države. To se simbolizira tudi v neomajni in nepremagljivi življenjski volji obeh držav.

Resne čase preživljamo. Svetovna kriza je še zmerom huda. Tisti, ki si prizadevajo, da preprečijo vojno in ostanejo zvesti miru, morajo biti kakor kdakoli doslej dokazati svojo voljo in solidarnost. Nihče ne ceni bolj vrednosti miru kakor Jugoslavija in Turčija in njuni balkanski prijatelji. Kadar je del sveta ki se razteza od Donave in Jadranskega morja do Kavkaza, Mezopotamije in Sirije, odločen ohraniti mir, smejo fisti, ki se neprestano bore zoper vojno misel, črpati iz tega dejstva pogum in moč mednarodne mirovne ustanove, pa lahko v tej odločnosti vidijo močno oporo.

Pozdravljamo dr. Stojadinovića in z njim ves bratski jugoslovanski narod.

Streli na župana Jana in drugo

Ljubljana, 29. oktobra.

Včeraj smo kratko poročali, da je bil v razpravi dvorani št. 79 pred tremi sodniki pravi sodni dan. Zaradi uboja 69 letnega starčka Antona Brezovarja je bil obsojen France Dolane na eno leto strogega zapora. Kazen je sprejel, toda državni tožilec je prijavil priziv zaradi preizkušnje kazni. Zaradi poskušene umora sta bila dva osumljena oproščena v smislu § 280, k. p. Obtožena sta bila, da sta 26. maja letos streljala na gorjanskega župana g. Jakoba Jana. G. župan je šel omenjeni dan okoli 17.30 s tajnikom g. Josipom Zemmo po končani komisiji domov po cesti iz Zatrtnika. Počil je strel. Kroglja je švignila mimo ušesa g. tajnika. Kmalu nato je sledil drugi strel, ki je zadel g. župana. Kroglja, najbrž iz vojaške puške, je ranila g. župana pod levo pazduho tako, da je šla od zadaj proti sru. V zgornjem jopičevem žepu je bila popolnoma razdrobila žepno uro. Uvedena je bila dolgotrajna preiskava. Naposled sta bila 15. julija aretirana dva osumljena, ki sta navajala v preiskavi in tudi sedaj pred malim senatom svoj alibi. Obtožnica je drugače temeljila na indicijah dokazih, ki niso bili krepko povezani v dokazno verzigo. Branilec dr. VI. Maček je v daljšem govoru kritično analiziral in pobijal dokazne indicije obtožnice. Mali senat pod predsedstvom s. o. s. g. Frana Kovača je prišel do prepričanja, da nista mogla biti osumljena prava storilca in ju je zato oprostil.

Tragična zgodba iz Mengša

Včeraj popoldne se je pričela glavna razprava proti 32 letnemu Francetu Belcijanu iz Pristave pri Mengšu. Dogodek, ki tvori podlago hudi obtožbi zaradi uboja, je svojčasno vzbudil povsod v mengiški okolici veliko razburjenje. Razprava je bila v mnogem pogledu prav zanimiva. Državni tožilec je Belcijana obtožil zločinstva uboja, da so 25. junija proti večeru z gnojnimi vilami, ki so bile malemu senatu predložene kot corpus delicti, ubil posestnika-soseda Franceta Lužarja, ki je na svojem travniku s pohčerenko, 14 letno Angelo, sušil in grabil seno. Malenkost je bil povod za uboj. Obtožbenec se je mimo pripeljal na kolesu. Psiček je zalajal. Obtožbenec je nekaj reagiral, deklca pa mu je odgovarjala. Prišel je domov. Nato pa je odpeljal cizo s koso, grabljami in gnojnimi vilami v bližino Lužarjevega travnika. Z vilami je v hipni jezi in razburjenosti skočil proti posestniku Lužarju in začel po njem udrihati. Lužar je bežal nekaj časa pred njim, nato pa se je zgredil in na mestu obležal mrtel. Obtožbenec France Belcijan, ki kaže drugače znake duševne defektnosti, je po dejanju prišel domov, kratko dejal bratu: »Tička (soseda) sem pobil.« se je oblekel praznično in odšel zdoma. Drugi dan po celonočnem tavanju se je javil na ljubljanski policiji in kratko opisal svojo zgodbo.

Pred sodniki je France Belcijan ves skrušen pripovedoval: »Priznam. Samo ne vem, tudi se ne spominjam, kako je bilo. Pes se je v mene zaleval. Vse me je močno razburilo, ker sem živčno bolan. Sploh potem ne vem, kje sem bil in kod sem hodil. Doma sem bratu samo rekel: »Z Lužarjem sva se sprla. Mislim, da se je takrat Lužar potuhnil. Bili smo z njim v razprziji.«

Branilec dr. Zitko je v obrambi navajal mnoge razbremenilne okoliščine, zlasti, da je obtožbenec že po rojstvu nekoliko dedno bolezen. Zlasti pri vojakihi je pretrpel hujšo bolezen. Zlasti, ko so bili kot priče njegov brat Peter in dve sestrki, ki so potrdili, da je bil France silno razburljiv in živčno bolan. Razburjal je za vsako malenkost. Državni tožilec dr. Fellah je predlagal izvedbo novih dokazov, kar je senat po daljši razpravi odločil.

Berlin, 29. oktobra. Kakor je že bilo javljeno, besni na nemških obalah silen vihar. Več parnikov je utonilo. Angleški parnik »Laurel Wood« je utonil na skali pri Brunbuchi. Mala skupina delavcev na otoku Helmsundu je popolnoma odtrgana od sveta, ker nikdo zaradi viharja ne more ponje. Na ustju Labe je utonil plavajoči svetilnik. Vsi poskušajo za rešitev parnika, na katerem je bil svetilnik, so bili zaman. Utonilo je 15 ljudi.

Kodanj, 28. oktobra. AA. (Stefani.) V Severnem morju divja še zmerom neznanski vihar. Na bregovih Jutlanda je vihar napravil velikansko škodo. Posebno so prizadehi ribiški čolm. Mnogo ljudi je mrtvih in neprestano prihajajo poročila o obupnem položaju ladij v Severnem morju.

sem posvetovanju odklonil. Po kratkih govorih državnega tožila in branilca dr. Zitka je bil France Belcijan obsojen na 4 mesece strogega zapora. Sodba je vpoštevala obtožbeno delno duševno razkrojenost. Ker se mu je vstel preiskovalni zapor v kazni, je bil Belcijan snoči puščen na svobodo.

*** KINO ***
TEL. 22-21 **UNION**

Dekle iz Schwarzwalda

Maria Beling, Walter Janssen, Hans Soehner

TEL. 27-30 **SLOGA**

Senzacionalen film o borbi ameriške policije z gangsterji podzemlja

Kainov žig Velenapeto!

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Slovesnost na češkoslovaškem konzulatu

Ljubljana, 29. okt.

Včeraj ob priliki češkoslovaškega državnega praznika je bila na češkoslovaškem konzulatu v Ljubljani prisrčna slovesnost. Zastopnik bratske države, konzul g. inž. Miniovsky je podelil visoka odlikovanja novoodlikovanim kulturnim delavcem, ki so si pridobili zasluge za poglobitev odnosov med nami in češkoslovaškim narodom. Imena odlikovancev smo pridobili včeraj. Gospod konzul je imel ob priliki izročitve odlikovanj lep nagovor, v katerem je poudarjal važnost dela na zblizevanju obeh narodov. V imenu odlikovancev se je zahvalil g. prelat univ. prof. dr. Grivec. Odlikovancem je nato čestital v imenu JC lige g. dr. Egon Stare.

Takoj po podelitvi odlikovanj je g. konzul začel sprejemati čestitke k narodnemu prazniku, ki so mu jih izražali najvišji naši državni funkcionarji, kakor tudi številni predstavniki kulturnih in gospodarskih ustanov. Recepcije se je udeležil g. ban dr. Natlačen z gospo. g. podban dr. Majcen, g. generala Tonič in Popadič, g. župan dr. Adlešič, gg. senatorja dr. Gregorin in dr. Marušič, ravnatelj Oton Zupančič, komisar TOI dr. Logar, predsednik OUZD Krenžar, uredniki »Slovenca« in drugih listov, vseučiliški profesorji dr. Snoj, dr. Erlich, dr. Dolenc, dr. Lukman, ravnatelj Rebec, predsednik Radia prof. Koblar in predstavniki skoraj vseh ljubljanskih kulturnih društev. Recepcija je trajala do pol 2. Ljubljana je na ta način slovesno praznila češki narodni praznik.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 29. oktobra. AA. Na podlagi pooblastil iz čl. 25 zakona o neposrednih davkih je fin. minister odredil, da se podaljša pravomočna odmera hisnega davka za leto 1936 na leto 1937.

Belgrad, 29. okt. AA. Trgovinsko ministristvo je izdalo pojasnilo, da lahko osebe, ki so pred razglasitvijo obrtnega zakona namaj dve leti samostojno opravljale kakšno trgovinsko obrt, zdaj brez dokazov o potrebni izobrazbi nadaljujejo svojo trgovsko obrt ne glede na stroko.

Na željo prizadeblih organizacij poroča trgovinsko ministristvo, da delovne kmetov, ki svoje kote za zganjelekuho posojajo drugim kmetom v isti ali drugi občini, ne spada pod določbe obrtnega zakona. Zato ni treba nikakega pooblastila ali dovoljenja upravnih oblasti.

Trgovinsko ministristvo je poslalo okrožnico vsem prizadeblim gospodarskim zbornicam s pojasnilom, da branjevič po določbah novega obrtnega zakona ne sme imeti ne pomožnih lokalov ne podružnic ne v istem ne v katerem drugem kraju.

Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani priredi 20. znanstveni sestanek v poslovnem letu 1936 v petek, 30. oktobra ob 18 zvečer v predavalnici internega oddelka Splošne državne bolnišnice, s predavanjem docenta dr. Ivana Matka »o zgodnji diferencialni diagnozi latentnih cholecytopathij« (nadaljevanje). Vabljeni vsi zdravniki in medicinci.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, četrtek, 29. oktobra: Narcis.
Jutri, petek, 30. oktobra: Marcel.

Lekarne. Nočno službo imajo: dr. Piccoli, Tyrševa 6, mr. Hočevar, Celovška 62, mr. Gartus, Moste.

Pozor pri plačevanju prostovoljne socialne davščine! Prostovoljno socialno davščino na sobe in uslužbence pobirajo nabiralec, ki jih je v to pooblastilo mestno poglavarstvo. Vsak nabiralec ima uradno izkaznico in uradna potrdila, ki jih mora izročiti vsakemu plačniku. Samo ti nabiralec so upravičeni pobirati davščino. Dogodili pa so se primeri, da je neki zločinski sprijenec telefonično javil raznim zavodom, da pride uradno po davek in po telefonu govoril kot uradna oseba. Kmalu nato se je res oglasil v dotičnem zavodu in sprejel denar, ne da bi dal za to kako uradno potrdilo. S seboj je nosil prijavne listovine, ki jih mestno poglavarstvo letos ne uporablja. Mestno poglavarstvo opozarja ljubljansko prebivalstvo, da naj ne izroča nikomur denarja, predno se ni točno prepričalo, da je nabiralec za sprejemanje davščine pooblaščen. Mestno poglavarstvo telefonično nikogar ne javlja. Zločinca pa, ki izkorišča zaupanje strank in hkrati oškoduje reveže, je treba izslediti in izročiti roki pravice.

Goriški večer se bo po pravici imenoval V. prospekt večer, ki bo 30. oktobra ob 8 v verandni dvorani hotela Union. Na sporedu je predavanje g. prof. F. Terčija o goriških Slovincih. Poleg predavanja so na sporedu tudi pevke in deklamacijske točke, ki veljajo tudi goriški zemlji. Ker je predavatelj dober poznavatelj Goriške in priznani predavatelj, bo večer gotovo nudil veliko zanimivega. Predavanje bo opremljeno tudi s skopičnimi slikami. Predprogača vslopnice Prospektne zveza, Miklošičeva cesta 7, sedeži 3 Din, slojišča 2 Din, za diake 1 Din.

Kol ljudski koncert pri globoko znanih cenah se vrši ponovitev Lisztovega oratorija »Kristus« na Vernih duš dan zvečer ob 20 v veliki Filharmoniji. Koncert izvajata orkester Ljubljanske Filharmonije ter pevski zbor Glasbene Matice in 5 solistov. Lisztova umetnina je po svoji globoki vsebini in veliki muzikalni vrednosti primerna za izvajanje na Vseh vernih duš dan, zato obisk najtopleje priporočamo. Vstopnice so v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice in sicer sedeži od 10—20 Din, slojišča pa po 3 Din. Slojišča so rezervirana samo za diake.

Zdravniško imenovanje.

Za sekundarnega zdravnika pri banovinski bolnišnici v Celju je postavljen z dekretom g. ban dr. Marjan Pogačnik iz Ljubljane.

Delavci in socialne dajatve.

Po zakonu o zavarovanju delavcev sme delodajalec odtegniti od delavčevega zaslužka polovico prispevka za bolezen in za borzo dela, prispevek za delavsko zbornico pa v celoti. Prispevek za nezgodno zavarovanje mora plačati v celoti delodajalec. Višina odtegljajev se ravna po merodajnem razredu, v katerega je delavec uvrščen pri OUZD in ki se določa po višini zaslužka, ki ga delodajalec prijavlja. Pogosti so slučaj, da delodajalec prijavlja nižji zaslužek ali pa ne prijavja povzročila meze, delavcu pa kljub temu odtegne prispevke po delanskem zaslužku, to je po višjem merodajnem razredu. Te nerednosti se vršijo večinoma iz nepazljivosti delodajalcev, s čimer se povzroča škoda delavcem. Opozarjamo delavske zaupnike in delavce, da pazijo na take nepravilnosti in na ne opozorijo delodajalce, da s tem obvarujejo delavstvo škode.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

DRAMA

Začetek ob 20 uri

Četrtek, 29. oktobra: Zaprt.
Petek, 30. oktobra: »Za narodov blaga«. Gostovanje v Celju.
Sobota, 31. oktobra: »Kvadratura kroga. Premierski abonma.

OPERA

Začetek ob 20 uri

Četrtek, 29. oktobra: »Dvojno knjigovodstvo«. — Opereta. — Red Četrtek.
Petek, 30. oktobra: »Hofmannove pripovedke. Premierski abonma.
Sobota, 31. oktobra: »Ples v maskah«. Red B.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 29. oktobra ob 20: »Živi mrtvec«. Red C. Znižane cene.
Petek, 30. oktobra: Zaprt.
Sobota, 31. okt. ob 20: »Ciganski primaš«. Red B.

V četrtek, 29. t. m., ponove Tolstojev znamenito dramo »Živi mrtvec«. Ta izredno globoka ruska umetnina je tudi na mariborskem odru dosegla popoln uspeh. Pri tej predstavi veljajo znižane cene.

Drama pripravlja kot prihodnjo novost komičnih situacij polno in duhovito Shakespearejevo komedijo »Ukročena trmoglavka« v režiji J. Koviča. Gostovanje Milana Skrbinskega. Milan Skrbinek, odlični ljubljanski režiser in igralec, ki je svoj čas deloval tudi v mariborskem gledališču kot igralec, režiser in dramaturg, bo v proslavo svoje 25 letnice umetniškega delovanja gostoval v kratkem. Igral bo dr. Morella v Laveryjevi drami »Prva legija«.

Maribor

Na praznik Vseh svetnikov se bodo vršile na mariborskih pokopališčih molitve za rajne, kakor vsako leto. Iz stolnice gre po 16. uri procesija na staro mestno pokopališče v Strossmayerjevi ulici. Na novem pokopališču stolne župnije na Tezmem bodo molitve za rajne ob 2 popoldne. Iz frančiškanske župne cerkve gre procesija na frančišk. pokopališče na Pobrežju ob 15. V župnijski cerkvi sv. Magdalene bodo litanije ob 2 popoldne, nato pa sledi procesija na magdalensko pokopališče na Pobrežju. Tudi v radvanjski podružnici bodo molitve za rajne ob 2 popoldne, nato pa bo procesija na radvanjsko pokopališče.

Podražitev kruha. Od 2. novembra dalje se bo podražil v Mariboru kruh. Mala štruca belega, črnega in domačega (rženega) kruha bo stala 2 Din, velika štruca po 4 Din.

O sodelovanju lekarnarjev pri obrambi proti strupenim plinom bo dr. 20 predaval v laboratoriju lekarnarje »Pri Arehu« lekarnarski referent pri banski upravi mr. ph. Radovan Damaska. Vabljeni lekarnarji in zdravniki.

Kdo je ukradel Cankarjev kip v Clevelandu

Ljubljana, 29. oktobra.

Ze pred nekaj časom smo čitali tudi v naših listih o narodnem skandalu, ki se je pripetil naši slovenski izseljeniški skupini v Ameriki. Tedaj podrobno še niso bile dobro znane, dočim prinaša sedaj »Ameriška domovina« na celi prvi strani pod sedemkolonskim naslovom opis, kako se je kulturni škandal izvršil. Gre za Cankarjev kip, ki so ga nahujskani slovenski fanatiki ukradli iz mestne cvetličarne v Clevelandu.

»Ameriška domovina« med drugim piše: V Clevelandu smo te dni doživeli največji kulturni škandal od strani takozvanih »naprednjakov«. To ni samo kulturni škandal za največje slovensko naselbino, to je narodna sramota za vso slovensko Ameriko, da, neodpustljiv narodni zločin za vso Slovenijo tu in v stari domovini.

Odkar pomni zgodovina slovenskega naroda bodisi v stari domovini ali v ameriški Sloveniji, nismo mogli zabeležiti še enakega narodnega zločina, kot so ga povzročili laži-naprednjaki, nahujskani po »Enakopravnosti« in »Prosveti«. Dokler bo živel še en sam Slovenec v Ameriki ali v domovini ne bodo mogli laži-naprednjaki nazadnjaki izprati strašnega madeža in zločina, ki so ga povzročili.

Nato objavlja »Ameriška domovina« razgovor svojega urednika s predsednikom Jugoslovanskega kulturnega vrta Antonom Grdine, ki je izjavil:

Kulturna sramota

»Strašno razočaranje smo doživeli preteklo sredo popoldne, ko smo zvedeli, da je bila soha našega Ivana Cankarja ukradena iz mestne cvetličarne.

Rop Cankarjeve sohe je moral biti izvršen že pred več meseci, ne da bi kdo izmed uradnikov Jugoslovanskega kulturnega vrta kaj vedel o tem. Lopovi so delali po zelo premišljenem načrtu.

Pred dobrim tednom nazaj sem se mudil pri uglednem rojaku Franku Kostnu v Euclidu, ki me je opozoril na gotove govorice, ki so širile po naselbini. Mr. Kosten mi je povedal, da je slišal sledečo izjavo: »Kdor ve, kje se nahaja sedaj soha Ivana Cankarja, dobi tisoč dolarjev nagrade!«

»Meni se je ta izjava Mr. Kostna zdela jako neprijetna in skoro neverjetna, toda zaupal sem, da se nahaja soha Cankarja v mestnem varstvu, v mestnem cvetličarskem skladišču, in niti misliti nisem mogel, da bi se izvršil v teh prostorih rop Ivana Cankarja.

Par dni pozneje je Fr. Kosten ponovil svojo izjavo glede govorice o tisoč dolarjih in glede ukradene sohe napram tajniku Jugoslovanskega kulturnega vrta Jos. Grdini. Jože Grdina je šel takoj na delo.

Soha ukradena

»Mr. Jos. Grdina je nemudoma obvestil Mr. Viktorja Suhadolnika, ki je naredil sijajen načrt za Jugoslovanski kulturni vrt. Oba sta se podala v mestno cvetličarno v Gordonu parku, da doženeta, če je soha res ukradena ali ne. Cankarjeva soha je bila v obširnem zaboji, in ko sta dospela Grdina in Suhadolnik v mestno cvetličarno, sta dognala da je bila soha res ukradena.

Letalski napad na Ljubljano

Po nalogu vojnega ministrstva se bo vršila prihodnje dni dnevna vaja o letalskem napadu na Ljubljano in o pasivni obrambi prebivalstva.

V zvezi s tem in v sporazumu z upravo policije v Ljubljani se izdajo sledeča navodila za držanje prebivalstva ob času napada na mesto:

Pri vaji se bodo uporabila aktivna napadalna in obrambna sredstva, to je obrambni topovi, mitraljezi itd., a bombna sredstva bodo markirale svetlobne rakete in to rdeče rakete rušeče bombe, zelene rakete strupene ter bele rakete požarne bombe, kakor tudi druga sredstva.

Pasivna obramba bo sestavljena iz sanitetskih oddelkov za pomoč ranjenim in zastrupljenim, oddelkov za ugotavljanje in uničevanje bojnih strupov, požarnih oddelkov in tehničnih oddelkov za odkopavanje ruševin ter popravilne električnih, vodovodnih in plinskih naprav. Ker je ta vaja obenem tudi vežbanje prebivalstva, kako naj postopa v primeru resničnega zračnega napada in je tedaj v življenjskem interesu vsakega posameznika, pozivam vse ljubljansko prebivalstvo, da se ravna po teh navodilih.

Pričetek vaje in s tem bližanje sovražnih letal se bo objavilo z znakom »Vzbuna« (alarm) in sicer s 3 zaporednimi topovskimi strelami na Gradu, zateglim tulenjem vseh tovarniških siren, piskanjem železnih lokomotiv, z rogovi, ki bodo namešteni na raznih zvišenih točkah po mestu, in z zvonjenjem vseh zvonov na Gradu, ki jim sledi zvonjenje z vsemi zvonovi vseh cerkva po mestu. Ta znak bo trajal 2 minuti. Čim bo dan znak »vzbune«, se mora ustaviti vsa promet (tudi tramvajski, avtomobilski itd.) po vseh ulicah.

»Prestanek nevarnosti« bo objavljen z zvonjenjem velikega zvona na Gradu, ki mu sledi zvonjenje samo velikih zvonov vseh cerkva v mestu.

Ta dva znaka si mora vsakdo zaradi pravilnega postopanja dobro zapomniti.

Zadržanje pri vaji:

1. Prebivalstvo, ki ga preseneti znak »vzbune« na ulici, v tramvaju itd., se mora skriti v najbližje hišne veže, hodnike, javne lokale itd.

Avtomobili in druga prevozna sredstva (razen tramvajskih voz, ki ostanejo prazni na mestu), se morajo takoj po ustavitvi prometa umakniti v stranske, skritejše, neopazne ulice in se tam razvrstiti ob desni strani. Ročne vozičke in slično pa je treba spraviti v najbližja dvorišča, toda tako, da ne bodo ovirala vhoda v dotične hiše.

Nihče ne sme na ulici ali kje drugod opazovati kretanja aeroplanov.

2. Oni, ki bodo ob znaku alarma v javnih lokalih, uradnih itd., naj ostanejo tam, a ne v bližini oken, vrat ali celo pred vrati.

3. Stanovalci, ki bodo ob znaku napada doma, naj takoj zapro vsa okna, spuste zavesa in se umaknejo v notranjost sob, najbolje v kot med debelimi zidovi, da ne bi bili izpostavljeni nevarnosti od razstrelkov bomb. Nikakor pa ne smejo gledati in opazovati skozi okna.

4. Vse trgovine morajo pri znaku »vzbune« takoj zapreti lokale in spustiti roljoe; nameščenci ostanejo v trgovini, istotako event kupci, lastniki stojnic pa smejo ostati pri vaji na svojih mestih zaradi čuvanja blaga.

Opozorja se javnost na to, da se bo metalo iz letal v manjših količinah bojne strupe — solzive in kihavce — in se mora zlasti otroke pravočasno umakniti z ulic in odprtih prostorov.

5. Ob času napada bodo ostali na ulici poleg varnostnih organov, policije, žandarmerije in voja-

Iz izjav mestnih uslužbencev, zlasti pa formana v Gordonu parku, se je dognalo, da je bila soha Ivana Cankarja ukradena iz mestne cvetličarne ali koncem maja ali pa v začetku junija meseca. Tatvina se je pripetila med 10. in 11. uro dopoldne.

Tatovi z avtomobilom

Mestni delavci v Gordonu parku so pripovedovali policiji in predsedniku Jugoslovanskega kulturnega vrta, da sta prišla dva moža en teden prej, preden se je izvršila tatvina, vprašati glede Cankarjeve sohe. Povedala sta, da bosta rabila Cankarjev kip za avditorij Slovenskega Narodnega Doma na St. Clair Ave.

Očividci, ki je videl dotična dva rojaka-roparja, pripoveduje, da sta prišla pred mestno cvetličarno v Gordonu parku s Ford avtomobilom, ki je imel zadaj odprt prostor ali takozvani »rumble seat«.

Mestni formen cvetličarne skladišča je pripovedoval, da sta se pripeljala omenjena roparja z nekajim izkazilom, ki je bilo očitno potrjeno. Stopila sta v cvetličarno, vzela soho Ivana Cankarja in jo položila v svoj Ford avto. Eden izmed roparjev je bil precej močan in visok, drugi pa bolj suh, pa tudi visok.

Cankar - mestna last

Ko je soha Ivana Cankarja dospela iz Ljubljane v Cleveland je bila v rokah zvezne vlade in podvržena ogromni carini — najmanj 200 dolarjev. Vodstvo Jugoslovanskega vrta je po mnogih težavah dokazalo zvezni vladi, da je soha namenjena za Kulturni vrt in ne more biti podvržena carini.

Pri tem je posredoval Mr. Wolfram, predsednik organizacij Kulturnih vrtov v Clevelandu in ki je obenem višji davčni uradnik v Clevelandu. Mr. Wolfram je naprosil direktorja parkov v Clevelandu, da mesto Cleveland sprejme soho Ivana Cankarja kot za svojo lastnino.

Vlada je odgovorna

Mestna vlada v Clevelandu je odgovorna za soho Cankarja, kajti prevzela jo je v svojo last in garantirala za njeno varnost, da časa, dokler soha Cankarja ne bo postavljena in slovesno odkrita v Jugoslovanskem kulturnem vrtu. Za slovesno odkritje Cankarjeve sohe in sohe našega Gregorčiča je bil določen dan — ameriški narodni praznik — Zahvalni dan, 26. novembra. — Anton Grdina, predsednik Jugoslovanskega kulturnega vrta.

Ameriška domovina pristavlja:

To je zgodba največje kulturne narodne in škandalozne tatvine, ropa in zločina, ki so jo povzročili aži — naprednjaki v Clevelandu iz samega sovražstva in mržnje napram nemu izmed naših največjih mož — Ivanu Cankarju.

Rop Cankarjeve sohe, povzročen po slovenskih laži-naprednjakih, je jasno spričevalo moralne propalosti v katero skušajo treščiti omenjeni naš narod. Narod bo pa pokazal, kako zna obračunati s kulturnimi roparji in izdajicami.

štva samo reševalni oddelki in službujoči člani Odhoda za zaščito mesta, ki se morajo izkazati z legitimacijo »Ozama«.

Kdor se ne bo ravnal po teh navodilih in se ne bo pokoraval pozivom organov javne varnosti, bo v smislu navedbe kr. banske uprave dravske banovine Pov. II D. Z. No. 3548-1 z dne 12. oktobra 1935 kaznovan z globo 10 do 1000 dinarjev, ob neplačilu globe pa z zaporom od 1 do 20 dni.

Po dnevni vaji ne bo nočne vaje.

Mestno poglavarstvo v Ljubljani, dne 28. oktobra 1936. Predsednik: dr. J. Adlešič, l. r.

Obrtništvu dravske banovine!

Stojimo pred volitvami v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Mi, obrtniki, si bomo izbrali 20 svetnikov in 20 namestnikov, ki bodo v novo postavljeni Zbornici zastopali naše slovenske interese. Ob tej priliki se zavedamo, da je Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani edina gospodarska predstavica naše ožje domovine, preko katere lahko izrazimo svoje zahteve, težnje in želje.

Vsa vprašanja, na katerih trpi danes naš obrtniški stan so tako splošnega značaja, da nam narekuje zdrav razum, najhi si enolno pot in si pri tem v složen in skupnem nastopu graditi nadatno bodočnost. Zato smatramo podpisano, da naj slovenske obrtnike ob tem važnem trenutku ne razdvajajo niti osebni spori niti ne politična medsebojna trenja.

Dosedani razgovori, ki so jih v ta namen imeli odločujoči politični činitelji, so stvorili sporazumno bazo, na osnovi katere stopamo v predstojajo volitve.

Razsodnosti in uvidenosti našega obrtnišstva in preko njega, po njihovih slovenskih organizacijah, pozivava celokupno slovensko obrtništvo, da ob tem važnem trenutku izloči vsako osebnost ter v samozavešni in s ponosom podpre naše skupno delo in brez oklevanja glasuje za naše skupne kandidate, ki so močje našega zaupanja ter so po svojem dosedanjem delovanju dokazali sposobnost, da nas na tako uglednem mestu uspešno zastopajo.

Pozivava vsled tega vse naše obrtnike, da gredo na delo z zaupanjem in ponosom svoje obrtniške samozavešni v dosego svojih upravičenih teženj.

V Ljubljani, dne 24. oktobra 1936

Ivan Ogrin, l. r.

Josip Rebek, l. r.

Ptuj

Avtomobilska nesreča v Ptuj. Kakor smo poročali, je v soboto 24. t. m. bil poškodovan 11-letni Franc Kodela, dijak pujske gimnazije, ki je prišel pod avtomobil na Ormoški cesti. Dijaka so spravili v pujsko bolnišnico, kjer se je vršila natančna rentgenološka preiskava. Pri tej preiskavi so ugotovili, da je poškodba mnogo težka, kakor se je prvotno domnevalo. Leva nadkolenica je namreč na treh krajih prelomljena in so frakture komplicirane. Vsled tega obstoja nevarnost, da bo mladenič zgubil levo nogo.

Od tu in tam

Ves dnevni dohodek kina Colosseum v Belgradu je neznanih umovci prav spretno izmaknil iz blagajne. Po zadnji predstavi je blagajničarka spravila ves denar v poseben kovček, nakar si je šla umiti roke. Vrata sobice, v kateri je bila blagajna, je zaklenila. Toda na veliko svoje začudenje ni bilo kovčka več, ko je stopila nekaj trenutkov kasneje v blagajno. Ljudje so videli malo prej nekega človeka s kovčkom, ki je naglo skočil iz kina in se vsedel na avto. Prijeli so tudi lastnika tega avta, vendar ta ni vedel nič, ker je neznanca odpeljal le do nekega križišča, nakar ga je zmanjkalo.

V planini Beljanici so orožniki zasledili nevarnega in že večkrat zasledovanega hajduka Marinka Radiča, ki je bil strah svoje okolice. Imel je na vesti več umorov. Pri srečanju z orožniki se je razvilo streljanje, a hajduk je pobegnil. Krivava sled pa je vodila za njim. Dejansko so ga težko ranjenega polem našli.

Peanajši dan kerestinskega procesa je potekel ob čitanju raznih spisov, ki se bo tudi današnji dan nadaljevalo, nakar se bo dokazno poslovanje zaključilo.

Zagrebska policija še vedno čisti mesto zločinskih tipov in vlačug. Zadnje čase prireja pogoste racije, ki so se vse končale za policijo z dobrim plenom.

V otroškem ambulatoriju v Zagrebu je bilo na skrivnostni način ukradenih iz blagajne 50 tisoč dinarjev. Zavod je imel blagajno v zidu, ključ pa je nosil le šef zavoda. Preiskava je zelo otežkočena ker ne morejo ugotoviti nih trega, na kakšen način je lat vlačka blagajne sploh odprla. Zgodaj dopoldne je zaščilna sestra opazila, da so vrata v sobo, kjer se je nahajala blagajna, odprla. Obvestil je svojega šefa, ki je prišel in na začudenje našel tudi blagajno odprto. Spomnili so se, da se zadnje dni v čakalnici zavoda večkrat postal in posedal neki neznanec, ne da bi bil vsaj enkrat od zdravnikov zahteval kakršnekoli zdravniške pomoči. Se bolj verjetna pa je možnost, da je bil ta neznanec s črnimi brki v zvezi s kako žensko, ki je redno prihajala v zavod ter tako porabila ugodno prihod, da si je natančno ogledala kraj, kjer je bila nemščena blagajna.

Pravi ptiček se je vjel v mreže policije v Zagrebu. Piše se namreč Pticek in je preveral več služkinj za obljubovanjem zakona. Tako jim je izmamljal precej tisočakov prihrankov in jih v veselih družbah pospravil po grlu.

Romunski gospodarstveniki se že pripravljajo na izvršitev sporazuma, ki ga je Jugoslavija sklenila z Romunijo glede dobav petroleja. Dosedaj so romunski petrolejski magnati občutili precej težke posledice sankcij, ker je bila Romunija do abesinske vojne največja izvoznica petroleja v Italijo. Ker spada Romunija med največje producente petroleja na svetu, so se seveda zaradi prenehanja naročil iz Italije zaloge napolnile in delo na rafinerijah omejevalo. Poslej bo pa Jugoslavija postala pomembna odjemalka. Nekateri delajo celo na tem, da bi Romunija Jugoslaviji kar prepustila nekaj petrolejskih polj v Karpatih v izključno uporabo. To so vreli, ki so jih doslej pustili precej v nemar, ali pa so polja, ko so ostala do danes še nepreiskana. Za izrabljanje teh vrelcev in polj bi bilo potrebnih kakih sto milijonov dinarjev, za zgradbe rafinerij pa še nadaljnjih 200 milijonov. Če bi prišlo do izvedbe tega načrta, bi se morala izboljšati tudi prevozna sredstva, v prvi vrsti bi bilo treba nabaviti nove petrolejske tanke, ki bi vozili nafto po Donavi. Rečni prevoz je namreč mnogo cenejši, kakor pa prevažanje z vlaki.

Sipad d. d. je zmanjšal obratovanje na svojih žagah in nato odpovedal večini svojih delavcev. Ministrstvo pa je to odločitev razveljavilo in naročilo podjetju, da mora te delavce še nadalje zaposliti in jim dati dela pač kje drugod. Prav tako je ministrstvo odločilo, da morajo Sipadove žage žagati tudi mehaki les, kar so bile pred tedni opustile z utemeljitvijo, da bodo reorganizirale vse podjetje.

Romunsko-jugoslovanski dvolastniki v Banatu so se morali mnogokrat boriti s težavami, ker niso imeli urejenega katastra. Obe državi sta zato postavili mešano komisijo, ki bo to uredila.

Sarajevsko sodišče je ustavilo kazensko postopanje proti nadškofu dr. Sariču, ki ga je tožil načelnik ministrstva pravde frančiškan dr. Čičić zaradi nadškofovega poročila sv. Stolici. Tožitelj sam je odstopil od tožbe.

Svetovni šahovski mojster Capablanca bo najbrže prihodnji mesec prišel v Jugoslavijo in bo pridelil več simultank. Sporočil je že pogoje, ki sedaj čakajo na odziv pri šahistih v Jugoslaviji. Naš mojster in jugoslovanski šahovski prvak Vasilja Pirc pa bo igral v soboto v Zagrebu simultanko proti 40 igralcem.

Iz avtomobila je padel šofer, ki je vozil sode in nekaj poltnikov iz Dalmacije v Slovenijo. Avtomobil je last Ivana Mraka iz Skofje Loke. Šofiral je avtomobil lastnik sam, šofer pa je moral na streho, ker sta sedeže zasedla dva potnika. Med vožnjo pa ga je sunek na ovinku vrgl s strehe, da je obležal nezavesten.

Novosadski trgovci so zborovali in sklenili, da pospešijo uresničitev predloga, naj bi se vsi trgovci zavarovali. Dodali pa so, da bi moralo biti to zavarovanje prostovoljno in ne obvezno. Upri so se pa predlogu zakona za zavarovanje delavcev, češ, da bi s tem preveč obtežili vse službodajalce.

Dijaku, ki je pred nekaj meseci streljal na sarajevskega profesorja Atanackovića in je bil zato pred okrožnim sodiščem obsojen na leto dni zavora, je vrhovno sodišče razveljavilo obsodbo, ker da je sodišče s prošloviji utemeljevalo obsodbo.

Promet v sušaškem pristanišču se je lako dvignil, da ves ta mesec primanjkuje ladij za prevoz naročenega blaga. Naiveč ladij vozi žita raznih vrst. Pomikanje prevoznih ladij bo najbrže v zvezi s špansko državljansko vojno, ker so se vse lade oprijele ugodne prilike in pod raznimi zastavami vozijo v Španijo živež in municijo. Dalmatinci pa pravijo, da je kljub temu boljše, če je povpraševanje po ladijah večje, kakor če bi nezaposlene čepale v pristaniščih.

Nepredvidni kmet je v Zagrebu pustil svoj voz in konje na tramvajskih pridelcih in stopil v bližnjo hišo ponujati svoje fridelce. Toda ta čas je privozil tramvaj. Voznik je dajal z zvoncev znamenja in opozorila, vendar kmet ni bilo iz hiše. Nenadno pa so konji, prestrašeni od zvonjenja, skočili in potegnili naloženi voz na trotoar, ki je bil poln pešev. Že je bila nesreča tu. Konji so v skoku pohodili neko ženo in njenega otroka. Oba imata težke poškodbe in najbrže ne bosta ostala pri življenju.

Iz ameriškega podzemlja

Newyorški listi poročajo o neverjetnih spletkah žene newyorškega gangsterja Jony Julga. Ta gangster se je šele pred kratkim vrnil iz zaporov, a stoji že zopet pred sodniki. To pot odgovarja za umor, ki ga je izvršil nad svojo ženo. Vsa javnost je prepričana, da bo sedaj zloglasni zločinec obsojen na smrt.

Gangster sam umoril ženo

Meseca avgusta tega leta je bila Julgova žena, ki je bila v newyorškem podzemnem svetu znana pod imenom Panama, najdena mrtva pred svojo hišo. Vse okolnosti so govorile za to, da je mogel izvršiti zločin samo njen mož. Že pred dvema letoma, ko je ta ženska igrala glavno vlogo v nekem procesu zaradi mnogomestnosti, ji je mož zapretel, da jo bo ubil. In on je svojo besedo izpolnil.

Ta tajinstveni dogodek se je začel za časa pogajanj ob priliki neke finančne transakcije. Tedaj so se spoznali trije moški: Edgar Ridž, John Kasel in Bernard Česterfor. Ko so pogodbo podpisali, so odšli skupno v neki bar, kjer so se začeli zabavati. V svoje prešernosti so se začeli pogovarjati tudi o ženskah. Tekom tega razgovora je John Kasel naenkrat potegnil iz žepa neko fotografijo ter s ponosom kazal sliko svoje lepe žene. Ko sta to sliko videla njegova dva tovariša, sta bila nemalo iznenadena, ker vsak izmed njiju je na sliki spoznal — svojo ženo! Ridž je prispel iz ameriške države Reno, Česterfor je živel v Londonu, dočim je Kasel stanoval v Newyorku.

Trije ugotovijo, da imajo isto ženo

Vsi trije so takoj sklenili, da bodo ugotovili, ali so res poročeni z eno in isto žensko, ki more biti v tem primeru samo brezprimerna »shohštaperka« in goljufinja, ali pa so si njihove tri žene res tako podobne, da se jih na sliki ne more razlikovati. Trgovci iz Rena je bil pogosto na potovanju. Da bi se žena ne dolgočasila, je pristal na to, da živi ona za časa njegove odsotnosti pri svoji rodbini. Angleževa žena je nasprotno sama trgovala z nakitjem in je bila zato vedno in vedno na poti. Mož jo je večkrat hotel zadržati doma, a mu je to le redkokdaj uspelo. Vedno je pravila, da utegne napraviti dobro kupčijo in ji zato pač ni mogel braniti, da bi se odpravila na pot. To

tem manj, ker ga je že ob poroki opozorila, da mnogo potuje in da misli svoj posel tudi po poroki nadaljevati. Tako nabele od teh dveh ni natanko vedel, kje se v tistem trenutku njuni ženi nahajata. Le gospod Kasel je potrdil, da je njegova žena doma — v Newyorku. Vsi trije so se odločili, da takoj poiščejo gospo Kasel.

Ko so vsi trije prišli na Kaselov dom, jih je Kaselova žena sprejela popolnoma mirno. Ridž kakor Česterfor sta kar ostrmela: Kaselova žena je bila do pičice enaka njunima ženama. Le obnašanje ni bilo takšno, kakor sta ga bila vajena pri svojih ženah. Končno jima je sum razblinil neki madež, ki ga je imela Kaselova žena na ramenih in ki ga ne Anglež ne Ridž nista nikdar opazila pri svojih ženah.

Toda v stvari je kmalu nastal preobrat. Ridž in Česterfor sta telegrafirala svojim ženama, a nista dobila odgovora. Da bi ugotovila, kje sta njuni ženi, sta se obrnila na policijo. Tedaj sta na svoje začudenje zvedela, da je bila gospa Česterfor pred nekaj dnevi aretirana zaradi tiho-tapstva z nakitjem in da je ona v resnici žena zloglasnega gangsterja Julga, ki se nahaja trenutno v zaporu.

Takoj je prišlo do konfrontacije med aretirano ženo in obema trgovcema. Šele pri tej priliki so ugotovili, da se je gangsterjeva žena v času, ko je ta predsedal v zaporu svojo kazen, poročila najprej s trgovcem iz Rena, potem s Kaselom in nazadnje z Angležem.

Na sodišču obljubljen maščevanje

Gangsterjeva žena je bila seveda takoj nato obtožena zaradi poliandrije. Na proces so privedli tudi njenega moža, da bi pričal. Zdivjan zaradi nezvestobe svoje žene se je pred sodiščem zaklel, da se bo ženi maščeval, čim pride iz zapora. Žena je bila tedaj obsojena na dve leti zapora. Avgusta tega leta je bila po odslužitvi zapora izpuščena na svobodo. Nekaj dni prej je bil izpuščen na svobodo tudi gangster Julg. Pustil je svoji ženi vsega skupaj tri dni časa, da se je veselila svoje svobode. Potem pa so jo zadeli njegovi streli. Ko jo je ustrelil, jo je vrغل pred hišo.

Če Julg ne bo pomiloščen, je skoraj gotovo, da bo po tem procesu končal na električnem stolu.

leto in pol v častniško šolo ter postane poročnik. Razen praznikov in vikendov uživajo vojaki letno po en mesec dopusta. Imajo 50 odstotkov popusta na železnici. Hrana je dobra. Vse posadke so nameščene po mestih, kjer obstojajo gledališča. Razen hrane, obleke in stanovanja ima vojak po 300 dinarjev plače na teden. Podčastnik prejema že po 500 Din in 100 Din za ženo. Tehnični oddelki so še na boljšem. Začetna plača znaša pri novincih 25 Din dnevno in se zviša vsakih 6 mesecev. Nobeni vojaki na svetu nimajo boljših dohodkov.

Viljem Keppler, ki je v krogu voditelj za izvedbo gospodarske štiriletko v Nemčiji. Do sedaj je bil gospod. referent v pisarni predsednika republike.

Mesto zdravniškega honorarja - tožba

Iz New-Orleansa poročajo o svojevrstnem primeru, ki se je pripetil nekemu tamkajšnjemu zdravniku.

K zdravniku je dvakrat zaporedoma prišel nek pacient, ki je pripovedoval, da ne more po cele noči zatisniti oči, ker ga strahovito trga po ušesih. Zdravnik-specialist je uho pregledal, vendar ni mogel ničesar ugotoviti. Dejal je pacientu, da bi mu moral malo povrtati po ušesu. Za ta primer pa da bi ga moral narkotizirati, da bi se ne gibal. Če bi se med pregledovanjem ušesa malo zganil, bi ga to stalo sluh na dotično uho, ker bi mu zdravnik zaradi pacientove nemirnosti lahko prebodel bobnič. Pacient se ni pustil za nobeno ceno narkotizirati in je raje odšel z bolečinami zopet domov. Ko zopet vso noč ni mogel zaspati, je naslednjega dne zopet prišel k specialistu. Prosil in rotil je zdravnika, naj mu pregleda uho brez narkoze. Zdravnik je na pacientu spoznal, da utegne znoreti, če bo še nadalje moral prenašati strahotne bolečine v ušesu. Zato ga je neopazeno narkotiziral. Ne da bi se pacient zavedel, je zaspal, nakar je imel zdravnik lahek posel. V ušesu ubogega pacienta je našel drobnega komarčka, ki ga je z lahkoto odstranil: komarček je že začel razjedati organizem v ušesu. Vendar še ni bilo nobene nevarnosti ne za uho in tudi nadaljnje bolečine je zdravnik preprečil s tem, da je ranjeni delec ušesa namazal z nekim preparatom. Vse to je trajalo le nekaj minut in pacient se je prebudil brez vsake najmanjše bolečine.

Zdravnik je bil seveda prepričan, da mu bo pacient hvaležen, da ga je na tak način rešil nadaljnjih bolečin in posledic, ki bi utegnile nastati, če bi ostal komarček v ušesu. Mesto zahvale pa je pacient vložil proti zdravniku — tožbo, češ, da ga je zdravnik narkotiziral in operiral proti njegovi volji.

O tem velezanimivem sporu odloča sedaj sodišče v New-Orleansu.

Nerodna zadeva

Moskovska »Pravda« od 19. t. m. ogorčeno poroča, da je presenetil moskovski radio dne 3. t. m. ob 13 svoje slušatelje s carsko himno. Besede »Bože carja hranice« so donale izredno jasno in razločno. Preiskava je ugotovila, da so zakrivilo dogodek gruzinski igralci, Stalinovi rojaki. Predvajali so neke popevke z zasmehovanjem nekdanjarske vlade, in vmesen pripev bi moral samo stopnjevati učinek. A igralci so pozabili, da ne razumejo ruski poslušalci gruzinščino, zato pa so takoj spoznali glasbo in besedilo carske himne. List zahteva primerno kazen za vse, ki so osmešili sovjetski radio s svojo politično kratkovidnostjo.

Ruski šport

Dne 15. t. m. je bila zaključena v Moskvi lahkoatletska tekma za prvenstvo SSSR v navzočnosti 40.000 gledalcev. Dosedanji prvak Znamenski (Leningrad) je zmagal pri teku na 10.000 m (31 min., 45,6 sek.) in 5000 m (15 min., 14,2 sek.). Pri teku na 100 m sta bila prva Golovkin (Moskva) in Ljuljko (Leningrad) z istim časom 10,7 sek. Ljuljko drži tudi zmago na 200 m s časom 21,6 sek. in na 400 m s časom 49,3 sek. Zmagovalci v teku z zaprekami so: Zimmerberg (400 m v 58 sek.) in Bezrukov (110 m v 15,6 sek.). Dosedanji mednarodni rekord meri 14 sek., če ne bo overovljena zadnja pravilna zmaga ameriškega olimpijca Townsa, ki je rabil pri ponočni tekmii v Oslu za isto 110 m progo z zaprekami samo 13,7 sek. Ostali tekmovalci so tožili, da jih je oviral prerahel moskovski pesek pri skakanju in metanju. Najdaljši skok brez zaleta (3,36 m) je dosegel Joseliani (Gruzija), z zaletom Golovkin (6,95 m) in najvišji skok (1,85) Rohlin in Hudjakov. Pri metanju diska je bil prvi Kutjev (Leningrad) s 46,4 m. Opuščamo nadaljnje podatke in poročamo samo, da je postal lahkoatletski prvak SSSR v deseterboju Demin. Pri tekmah skupin je na prvem mestu Moskva s 447,25 točkami, na drugem mestu je Leningrad s 391,25 točkami in na tretjem Ukrajina s 323 točkami.

Radio

Programi Radio Ljubljana

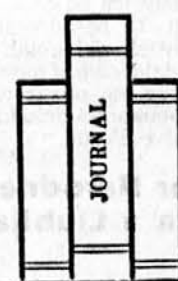
Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobiš v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki slane mesečno samo 10 Din.

Četrtek, 29. oktobra: 12.00 Šramli igrajo (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, spored, obvestila — 13.15 Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah naročnikov) — 14.00 Vreme, borza — 18.00 Reprodukcijski koncert Paula Whitemana — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19.00 Čas, vreme, poročila, obvestila — 19.30 Nac. ura: Predavanje saveza Sokola kraljevine Jugoslavije (Bgd) — 19.50 Zabavna ura: Srečanje (Stanko Bitezkič) — 20.00 Vojilinski koncert g. Karla Rapla, pri klavirju g. prof. Marjan Lipovšek — 20.45 Reprodukcijski koncert (godba na piščali) — 21.00 Dan našega osvobodjenja 1918 (g. Ivan Dolenc) — 21.15 Koncert posveta zboru »Čunkar« — 22.00 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Klavirski koncert štiričrtno (gldni Bradac Zorka in Mahkota Marenica). — Natanejši spored prinaša tednik »Radio Ljubljana«.

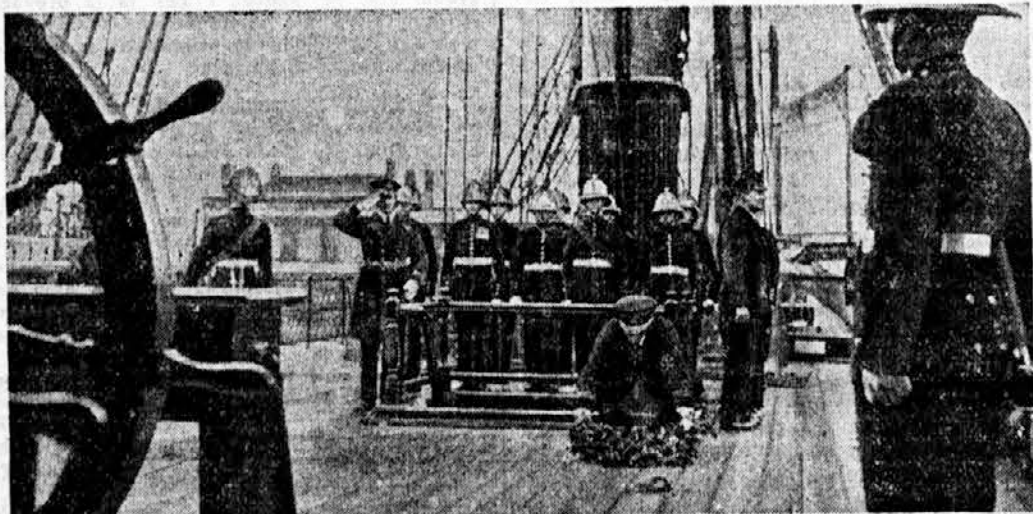
Drugi programi

Četrtek, 29. oktobra, Beograd 1: 19.50 Turška glasba — 20.30 Berlinski komorni orkester — 22.20 Radijski orkester — **Beograd 11:** 20.00 Obramba Jugoslavije pred zračnimi napadi — **Zagreb:** 19.50 Prenos iz Beograda — 22.20 Plesna glasba — **Dunaj:** 19.35 Vojška godba — 20.45 Humor — 22.20 Violončelo — 23.10 Plesna glasba — **Trst-Milan:** 17.15 Vokalni koncert — 20.40 Igra — 22.15 Plesna glasba — **Rim-Bari:** 20.45 Opera, nato plesna glasba — **Praga:** 19.55 Poljudni koncert — 20.55 Orkestralni koncert — **Varšava:** 19.30 Lahka glasba — 21.00 Szymanovskega koncert — 22.10 Lahka in plesna glasba — **Berlin-Königsberg:** 20.10 Plesni večer — **Pratistava-Stuttgart:** 20.10 Narodna glasba — **Köln:** 20.10 Levelowa opera »Ernst Arden« — **Bukarešta:** 20.30 Vojška godba

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKÉ ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Vsako leto 21. oktobra praznujejo Angleži zmago, ki jo je angleška mornarica pod maršalom Nelsonom izvojevala nad francosko pri Trafalgaru. Na ladji, na kateri je Nelson za zmago žrtvoval svoje življenje, polagajo venec.

Kralj Edvard rabi vojake!

Anglija je menda v Evropi edina velika država brez vojaške dolžnosti. Še mladi brezposelni rajši živitarijo z majhno podporo, kakor pa da bi šli k vojakom. Vojno ministrstvo ima veliko posla z nabiranjem prostovoljcev. Ina po vseh mestih posebne propagandne odbore, ki razvijajo prav trgovsko reklamo z oglasi v tisku, lepaki in lističi, ki se delijo na ulici. Besedilo izvira od najboljših strokovnjakov in se na primer glasi: »Zakaj bi trpeli vi med brezposelnimi? Zglasite se pri nas, in boste videli zanimive dežele. Dobili boste dobro hrano, plačo in stanovanje. Deležni boste športne vzgoje. Imeli boste dosti prostega časa. Vstopite v vojsko!« Neki topničarski polk piše v malih oglasih: »Iščemo mladeniče od 18 do 25 let. Ali

vas zanima tehnika? Če ste potrebni zaslužka, športa in razvedrila, če radi potujete in hočete biti deležni strokovne izobrazbe, bomo naredili iz vas dobre topničarje. Predizobrazba ni merodajna.« Lepo opremljene knjižice, ki jih delijo v stotisočih izvodih propagandni odbori, povzdigujejo v besedi in sliki prijetnosti vojaškega življenja prav tako, kakor da bi priporočale novo čokolado ali cigarete. Vsi novinci pridejo najprej v vojno šolo. Po udobnih vojašnicah so jim na uslugo čitalnice z usje-nimi naslonjaci, bari, restavracije, športni prostori in kopališča. Tuje dežele so prva vaba za mladino. »Potovali boste brezplačno okoli sveta in še dobili plačo. Vojško življenje je zanimivo. Danes ste na Škotskem, jutri v Indiji, potem v Ameriki. Afriki ali na Antilskih otokih. Povsod se vam bo godilo enako dobro.« Pogodba se sklepa za 5 let in sleherni novinec more postati naposled vsaj podčastnik. Po 6 mesecih službe lahko gre za eno

»Pet takih daljav, kakor je od tu do obzorja, nas loči od reke Paragvaj,« je rekel.

S temi besedami me je ta bradat človek, ki je bil lovec in filozof v eni osebi, opozoril na nevarnosti, kateri so srečno ušli na tej dolgi poti. Storil je to skromno, kakor je bila zmeraj njegova navada.

Prekoračili smo počez to prostrano orjaško ravan, ki se je raztezala v nedogled. Na tej ravni so bili potoki redki, še bolj redki pa studenci. Tedne in tedne smo trpeli lakoto in žejo. Tedne in tedne nismo mogli cele noči zatisniti oči. Tedne in tedne smo spoznavali, kaj se pravi pravo tovarštvo in prijateljstvo.

Toda šele ta trenutek, ko smo gledali s sokoljimi očmi, kako daleč se razteza širna dežela, šele zdaj se je naših src polotilo prepričujoče spoštovanje, ki nas je prevzelo tako, da se mu nismo mogli upirati. Pri srcu nam je bilo, kakor muham, ki so sedle na otoček sredi morske gladine.

Dvajset minut smo sedeli, ne da bi se ganili v tem ponižnem razpoloženju, katerega nismo bili navajeni. Potem pa je Tigrovec iztegnil roko in pokazal z njo proti predgorju.

Iz skrite, nevidne stranske doline se je rinil majhen, mehak, okrogel, neprozoren oblak. Počasi se je pripravljaj, da bi splezal do nas. Za njim sta se pomikala drugi in tretji, dokler nismo videli, da leži vsa ravan pred nami poskropljena s temi čudnimi, belimi, drobnimi ovčicami.

»Megleni oblaki,« je dejal Tigrovec, »hiteti moramo.«

Pravilno. Kakor zmeraj je imel Tigrovec tudi zdaj prav.

V dobre četrte ure je glavna vojska belih ovac dohitela prednje čete. Sonce se je naglo odpravilo k počitku.

Takoj naslednjo sekundo, ko se je sonce spustilo za obzorje, smo bili že odrezani od jasnobe in smo hiteli skozi pajčolan, ki se je neprestano premikal. Pajčolan je bil mrzel in vlažen, kakor morska megla. Vrtinčel se je okoli nas, šumel ter nas premrzil do kosti. Zastiral nam je pogled na Zeleni pekel. Nehote smo se začeli bati in izpraševati, kdaj bomo strmo-glavili čez bližnji skalnati previs.

Mezgi, ki so se rodili v ravnini in ki so tam tudi zrasli, so se začeli plašiti in so svoj strah tožili gluhim ušesom brezsrčne megle.

Kmalu je zadeva postala grenko resna. Vdilo nas je samo še bučanje slapov. Tipali smo po stenah in lezli počasi naprej. Nekaj sežnjev pred seboj sem nerazločno videl Tigrovočvo postavo v sedlu. Tigrovec si je z vso silo prizadeval, da bi svoje živinče držal pokonci.

Nenadno pa je njegov mezej začel dirjati, kakor da je pobesnel. Moje živinče je začelo menda iz simpatije in sočutja prav tako obračati kozle. Tako smo drveli poldrug kilometer daleč v koraku, ki nam je vsem vzbujal strah in bojazen. Drveli smo okoli oglov, dokler se ni pot začela strmeje vzpenjati, da so naše živinče morale obstati in loviti sapo.

Kake pol ure pozneje smo vsi upehani zadeli na jekleni trikot petrolejskega vrtnalnika. Do tja nas je vodilo sopihanje velikega parne-

ga stroja, ki smo ga slišali že dolgo. Vsi trdi in zdelani smo prosili, naj nam dajo jesti.

To popoldne je bilo za nas kaj poučno. Pokazalo nam je, kakšna je Standart Oil Company takrat, kadar trdo dela.

Ko smo lezli po golih skalah od hišic, kjer so stanovali delavci in inženjerji, do vrha tega petrolejskega rudnika, smo videli ves čas, kako ob poti drvi po bregu zelen in rumen potok. Šli smo za tokom potoka ves do izvira, kjer se je izlival in drvel čez stopnice pri lopi, ki je pokrivala stroje.

Izpod lope je donelo glasno nosljajoče preklinjanje, ki je bilo tako krepko in močno, da je preglasilo hrušč in trušč, ki so ga povzročali stroji. Očitno je bilo, da prihajajo te kletve prav iz dna srca. Prodirale so skozi razpoke in špranje v visokih stenah iz desk in povzročile, da smo obstali.

Naj smo si še tako zelo želeli, da bi se poglobili v skrivnosti petroleja ter jih ugotovili, si zdaj vendar nismo hoteli upanja na kaj takega pokvariti z vsiljivostjo, ki bi nam v pričujočem trenutku škodila, kakor le kaj.

Razočarani smo se spogledovali in čakali, tedaj pa je pokukala okrog ogla glava, napojena z oljem in pozdravilo nas je nekam kislo smehljanje.

»Najbrž ste bitja, ki jih je nebo obdarovalo z razumom,« je godrnjal glas, ki je bil hrpav in hripav od žeje. »Pojdite okrog ogla. toda držite se čim dalje od koles in nikar ne stavite nepotrebnih vprašanj, dokler ne zberete vsega svojega razuma in pameti.

Zeleni pekel

Naše oči so skoraj pozabile, da je še na svetu kak prazen in nezarasel prostor. Čudili smo se in stali na višini tiho in brez besedi naša čustva so bila podobna občutkom ujetnika, ki je leta in leta koprnel v podzemeljski ječi, potem se pa lepega dne kar nenadno povzpne na vrh zvonika, katerega je tolikokrat gledal skozi okno svoje ječe.

Stali smo na ovinku steze. Se zmeraj se je okrog nas vilo šumenje vode kakor plašč. V tem šumenju smo uživali razgled, ki se nam je nudil milje in milje daleč nad valovitimi vzpetinami Gran Chaca, ki so se vlekle do koder je seglo oko. Bil je žareč, vesel dan. Naš pogled je objemal stotine in stotine kilometrov prostora, na katerem ni raslo nič drugega kakor gozdi in samo gozdi. Gozdi so pokrivali vse predhribje, ki se je širilo pred našimi nogami. Milje in milje neme, negibne, molčeče, zelene preproge so se širile tja do oddaljenega obzorja, ki ga je kalila lahka sopara, katero je porajala megla.

Proti jutru se je zvijala v sončnem sijaju srebrna kača reke Rio Pilcomayo ter se izgubljala v daljavi v neskončnih močvirjih, ki so omejevala območje našega pogleda.

Nenadno sem zaslišal, kako je zraven mene zaropotal kamen in Tigrovec je pritisnil svojega mezza ob mojega.